

Coláiste na h-Isleóire, Dáilín

340 SRĀIT. LEAV. I. VIII. 4.

bealtaine, 1930.

Óð þiðinn a lusac.

An dochtúir seáchan p.
mac Énri.

"Tarc tré rpeatait doairca teoim,
Fát tré Úreasait cinná i p coim-énuic,
Cár tré gceatait fiaitír móra
Seágan Mac Peataip i Úreasait ari feoéadú."

Nuaip a iéis na Sæðil, i lár na misra reo a
éuaird tárt, an rgeal duib bónaé i vtaoisí bair an
Doctúra, Seáshan p. Mac Énri, ir ionrda rin duine
agáinn a rmaoin ap an MARÚNA iongantaé, eipeacátaé
a éum dothasán O Raetille ap Seáshan eile-Seáshan
de Úrún—niop mó ná vá céad bliatáin ó fom. Agur
nuair a tagar rput agur tuile na filiudeácta rin ap
bairr na teangan cugáinn, ag meabhrusáv agur ag
cup in úmair túimn crótaéit agur calmaéit ceannaire
agur trudairde Sæðealaig, déarfaod muro ap an toirt
go bheul an MARÚNA a minnead vo Seáshan Mac
Bair de Úrún éom trátmair agur éom feileamhnaé
céatona ir vá noéantaoi inioi i vo Seáshan Mac
Peatair Mac Énri; mar go bhéadairde a ráid le
slan-fírinne go ráid reipean mar an scéatona “ap
na Laoéja ba Laoéva i ngleo-bhroit.”

laoc an lae inori.

Tá minntír na Sæolais intíú faoi Ústáidhreamh agus faoi Ústaircear ó “mealluis an bár ná inn ár laoch is ari lócháinn.”

Δηρ γειατ̄ θίσιον, αρ πής ιρ ἀπ̄ μόν-βλατ̄,
Δηρ γειρσαύ εματόε σο δυαν όνην κομηαίς
Δηρ ηγημαν ςειμητό, ἀρ ροιλτε, ἀρ η-εόλας,
Δηρ γειρανν υδατίς, αρ οταιτενατ̄, ἀρ ηγλόηρε.
Δηρ οτύρ τωινγεαν μα νάματο, ἀρ γειρούάετ,
Δηρ γειατ̄, ἀρ γαθάρε, ἀρ υφειότ, αρ μόρειον,
Δηρ ηγηδοι ιρ ἀρ̄ μέιμ, αρ ηγνέ ιρ αρ̄ ρόγεαρ,

Ór mbáit, ár mbáirc, ár maríre is ár mbeatháict.
Ba oeacha go móri an tseirí agus an cónraic a bhí as Seágan Ó Ráthaire Mac Éinrí len a linn fém ar son teangea na nGaeilge, ná marí bhí as go leor de na rean Laochá Sædealaacha in allóid ari a nroéanann an file móri ó Ciarrnáise tagairt. Ár an Árdáir rín tá níor mó moladh agus creidteamhaint as dul do Laoch an Lae inmíú. Acht mo léan Séap agus mo chéad níl aon Aoúdagán Ó Rataille agaínn éun a MARÚNA do ríomhóba. Sin é an fát in a bhuilimpe—an capair i reanda dá bhuil aige—as níneamh lag-riappaict i bhpríór éun an tráctar beag reo ari a phaoil agus ari a phaoil a tabhairt do Sædil na hÉireann thíos an STOC.

"ÓR NA SCURADH AGUS CURADH NA LAOCHRA."

Ní mo ná go páid Seághán Mac Éinrí capair a macraicta nuair a tugs ré a Sean agus a Shrád don Shaorlais; agus ón lá rin go dtí an lá a tugs Dia éinge fénim é, níos rtaon ré na níos rthiúoc ré fóir agam ó bheit as obair go fuinsileac feidmeasac ari aron. Ba fios a páid go mba é "Ór na scuradu agus curadu na Laochra" é gáé uile lá amach.

Ir dōca nac páib aon bliaðain ó cimreacáit
Oimreacáit na Sævölse ar bun, óa bliaðain
déas ir fíche ó fom, nac páib ré fa látaip. Bí ré i

Seóinnturóe, seóinnturóe ag riorthaimseamh agus ag riorthaimseamh aíl an Seaoi a b'feair leir an teanga a chur éin inn.

Agur toirpe an ríosp-rmaoineamh agur an ríosp-maetnamh rin ba ceannaire agur treoparaidh maité a bís ann i gceónáinrde, aict go mórf-mórf aon am ná aon trácht dá mbfiodh an Connacht i nguairear ná i gcontaibhait. Sin é an tam agur rin é an trácht i p mo a tágadh mirneadach agur fonn tróda aip. Bí ré i dtóraíocht oppia reo bí i dtóraíocht, marúip le vúngaoißeanna dána, mirneamhla a bheadh riocáinach é cun an teanga a éup é cun cinn agur a bhfuigean aip agairí.

FEAR MÖR-MISNEAMAL.

Bí duaird ag an Dochtúir reacar mar bí ag móran eile Saoréalaí á bhrú arna agam-ra opta.

Níor évalaibh aon dhuine aifíam é, go publike na
go príomháiteac, agus náibh aon rudo throc-mírneamhail.
Agus cé go mba feair an-éallmhar, fad-fadáigíac a
bí ann, agus teibhig go mba ead, bí fiúr aige níos
feirfeach no go leor eile, go náibh tá taoibh aip saic clárde
—taobh an reáite comh maist le taobh na gréine—níos
mhan leir aict an taobh poluraic, dóbáraic, muiniséanaic
an éinneal or cónaí an traoiseil i dhláin.

Níos leis ré aon meiris aonam as a Lann. Nil aon am tá oteagád náimhí don teanga ór comháit

ANGLAIS

an t-earc	
an t-OIR SEASÁN P. MAC ÉNRI	1
SAINNE AIRSÍD SA SPÁINN	4
AN CAOI A DTÁINIS NA RÓSAIRE SG SAILLIM	4
CANÁILTE	5
BÁS AN T-OIR MAC ÉNRI	6
FEIS CÓNNACHT 1930	7
DUANAIRE RUAIORÍ MIC DIARMUDA	8
AN CLEAMNAS	10
CLÁIDEO EOGNAÍN	11
NA TRÍ MARTRA	11
LAOI AN TEIRS MÓIR	12

an pobail—ír cuma cé hé—nád mbfioadh an Dochtúir
néró, ullam leip an gclárdeamh a tarrainnt ar a chnuall
agur t-o gseapfaidh ré an té sin ionadh agur éairítear gan
tmais, san thóigáine.

Nuaire an t-áit ré ar leabhar an Óair, agus an gceapáradh tá ériúdach agus tá plúcaid, níos rítear ré ó bhéar as coraint na teangeal.

Taca na Noðlás seo caite tuibhait Teacata Dála, agus ollamh léigéanta áitírto, ná é rath an Saorilse feileamhnaíodh faoi látaip le léigeanann lórlaoise a tadhaitiunte. Nuair a léigí an Dochtúir docht an éipiceasct bhréagach rín, b'éisgin dá minaoi deimheasct ar pheann ip ar páipéar le go rghfisóibhaoi rí ríor ón a theacútaghao bhréagnugach na deimte éipiceasct. I gceartlári an theacútaghao seo táinig an Liatas ipreasct, agus ip ar éisgin a d'eisigh leir cors a chup leir an Dochtúir ó thul ar aghaír leir an bhréagha, cé ná é rath móran níos mó na ppneasaodh naorúneán ma éolainn an trácht rín,

agus go raibh ré, mar tuibhar éaná fénim, i gcuimh é plúcaid leip na gaeltanna capacta a teangeal air ó am go ham.

FEALLSAMHNACT NA TEANGAN.

Ní thíos liom go bfuil aon Saeódeal beo moim a chuir feallfamhnact na teangan ní b'fearrí na mara chuir reirean é; agus táin láiméiní naé bfuil aon duine agamh bí ní ba tilre, ní ba dhuarctais agus ní ba reapamhaisc na eipean é cùn na feallfamhnacta rím do éin i ngiomh. Mairle leip rím bí saé agusoint níor fearrí na a céile aige, iad aip bárr a teangan agus a cleite i gcoimhinné—agus toisc gur mar rím a bhi, ní raibh ríomh na trionóirí dá laetha air leitir ní alt, fada no gairid, a ghríofád é cùn ríomhdaipíní a déanamh don té rím a bhearrfach marla na caineál don Saeóilge na don Connacht.

TEAGHLAC SAEÓDEALAC.

Ba iolctaoibh an feair é an Dochtúir. Agus o chéile go mba eaór íomhá rím buaird a bhi aige. Ír minic a tuibhar liom fénim gurab é an buaird íomhá ari fad a bhi aige, gur éinig ré i bperíom agus i ngiomh gac lá dá faois, níor fearrí na mara gnior aon Connacht eile aip m'aiceantair, cuirpóirí Connacht na Saeóilge. Tearbáin ré a éanctoutraict saé am agus saé trácht. Bí a teac agus a ájur ari na tighe ba Saeódealais in Éirinn. Ní raibh aon ríodh faoi éanlach an tighe naé raibh de déantair na hÉireann, ma bhi ré le fáisail.

Ba aip istír na tíre a chámis saé diaid dá mbíos ari a bhrú, agus ní raibh feair ní ba féile na ní ba pláiteamhla ma cheac fénim na é. Moiobh áitbhéil a ráid go mba é tobair na féile agus na capannaicta é.

Agus ír cóbair agus ír ceapt a ráid annpreo ríl ma rícheair mé níor fuire le mo ríseal go raibh a céile ionannum, Simeón Ni Óeng, mara taca agus mara culbháire aige in saé níodh reo go leir. O'Fóglum rí an Saeóilge agus éugasdar dá scurto clainne, Aoife, Neasa agus Ceapbhall i, agus rí lom-écláir na fíonneadh a ráid go raibh an Saeóilge mara teanga teaghlach aca o chuaibh i mbun tighe.

FOCLA NUÁ-DÉANTA.

Ní hé amán go ndeaímató an Dochtúir teanga teaghlach don Saeóilge, aét chearbán ré go roiltear go raibh rí éomh ro-lábhá, ro-éarta rím ír gur férionna rímaointe agus na hordreamaí íomhne i gcuimhde an duine a noctuasád go glan airtí, mar ríodh é go bfuil an gheimhreacht ari an teanga ag an té atá dá láimpeal. Duine ari bhit a léigear rean cóbhair eanna don STOC feicte ré annamh dréactai ag cup ríor go beacáit aip Corp-eolur, aip Súileolur, aip Réalt-eolur, aip an Dúil beo, aip Cimisiota, marpaon le go leor ealaíon eile naé hiad, ó láimh an Dochtúra. Sé mo chuaith láidir agus mo báramhail éinntre naé bfuil an oifead focla nuá-déanta i ndiaidh aon Saeóil eile ír atá i na tíre-ran; agus níl airmheas ari bhit agam naé marfha an éirí íomh de na focla rím.

Dá ngeallaíodh Dia tulleád faoisail dho agus é bheit i ndeaísh-rláinte ní thíos liom go mbeadh aon duine eile a déanfar a oifead faochtaí don Acadamh nua na mara déanfar reirean.

SEÁRR-STÉIR A SÁOÍAIL.

Rugadh Seágan Mac Énpí i Lonnaíon, Saranna, ari an trionóir lá ve Máirtír na mbliaðam 1862.

Peadar a bhi mar ainnm ari a atáir, agus bhrigíodh Ni Siollágealán ainnm agus ríomhneadh na mactar.

Ní bhreag a ráid go raibh an fhiul ba glame agus ba Saeódealais in Éirinn ag níl ma chuirpleaca. Ba deacair a Sáoíta agus a gceim do éomhíreamh.

Bí Cláinn Mic Chait, Cláinn Dónncháin, Muinnítear Coirceoirí, Muinnítear Léimeadán, Muinnítear Cón, agus na Mairtíniimearc a fean ír a fínneapar.

Ceanntaibh mórtíol ríoda ba eaú peadar Mac Énpí agus bhi éirí mórt de maoim an traoisail aige. D'éag ré nuair a bhi Seágan níor luighe na bliaðam de aoir. In aoir a dá bliaðam chug an mactar an páirsoin abaire go hÉireann agus éuaró rí ina comhuriú ran dho Síar, i bprápairde na Scipine, i gConnachte Shuisig—an áit a phugadh ír a tóigeadh i.

Nuair a bhi ré in am an gárrá a chuir aip ríol éuaró

an mactar ina comhuriú i gCatair Shuisig agus éinig rí Seágan aip ríol éinig an Mairgírpeár Mac Dóibh aip an Mál, agus tapéis rím go dtí ríol Bhratáipeacá muinte ran mbaile mórt ceadona.

Ari é bheit mórt go leor agus eoluspaír go leor le dul go dtí Coláirde agus lóircoil d'imirce an mactar agus an mac go Daile Átha Cliath agus iní an mbliaðam 1881 éuaró Seágan go Coláirde na Trionóide.

Tá bliaðana na tíre rím 1884 bham ré an Spáidam B.A. amach; ra mbliaðam 1886 fuair ré a céim leisigh agus a céim táit-liaigacha. Bliaðanta gairid ina tíre rím aiprí fuair ré an Spáidam, árda M.A. agus M.O. Bí mear éomh mórt rím aca ari an Dochtúir óg i gColáirde na Trionóide go ndeaímatóir tearbantóir i gCorps-eolur dho, agus bhi an porta rím aige ní go ndeaícaró ré go Lonnaíon ra mbliaðam 1889.

MAR DOCHTÚIR I SASANNA.

Sé an éadó obair a fuair ré i Sasanna congantóraict do Dochtúir mórt cíleamhail i gKent; acht ní fada bhi ré annphair nuair a bhrí an tráinte ari, agus b'éisín dó tuighe a tábairt go dtí an Eigipt agus tajerí rím aiprí go dtí an Eaváil leip an tráinte a mealladh ari ari. Ír beag bliaðam ó foin a leit naé tvereadaí ré éinig Mór-tír na hÉireann ari tóirí níor mo eolur ari éinig an leisigh, agus éinig éan teanga éasach foisluit ran am céadona.

Cuir ré ríomh tajp bárr i rtairdear na tveangaéas, agus deiptheas gur beag teanga ran Mór-tír naé raibh aip eolur aige, agus aip litriúdeacáit na tveangaen rím mara an gceadona. Ba mairt an taca agus an leasú agus dó na tveangaéas rím nuair a bhióth ré ag cumadó agus ag ceapadó foila agus leasúnaíca cainne i nSaeóilge.

Taréir real bliaðanta a chaitéam dó ag cleactaí lóir-leisigh i Lonnaíon chug ré a éirí amach go leir do obair na ríl uairí rím amach, agus deiprí na hústaidí linn go raibh ré an Dochtúir Cáileamhla Lonnaíon maroibh le Súil-eolur. D'fhan ré i Spáid Welbeck nó go ndeaícaró rí go Daile Átha Cliath ra mbliaðam 1906, maraír éinig ré faoi ag umír 32 Spáid Leeson foctaraí.

I SCATAIR NA SAILLIMHE DÓ.

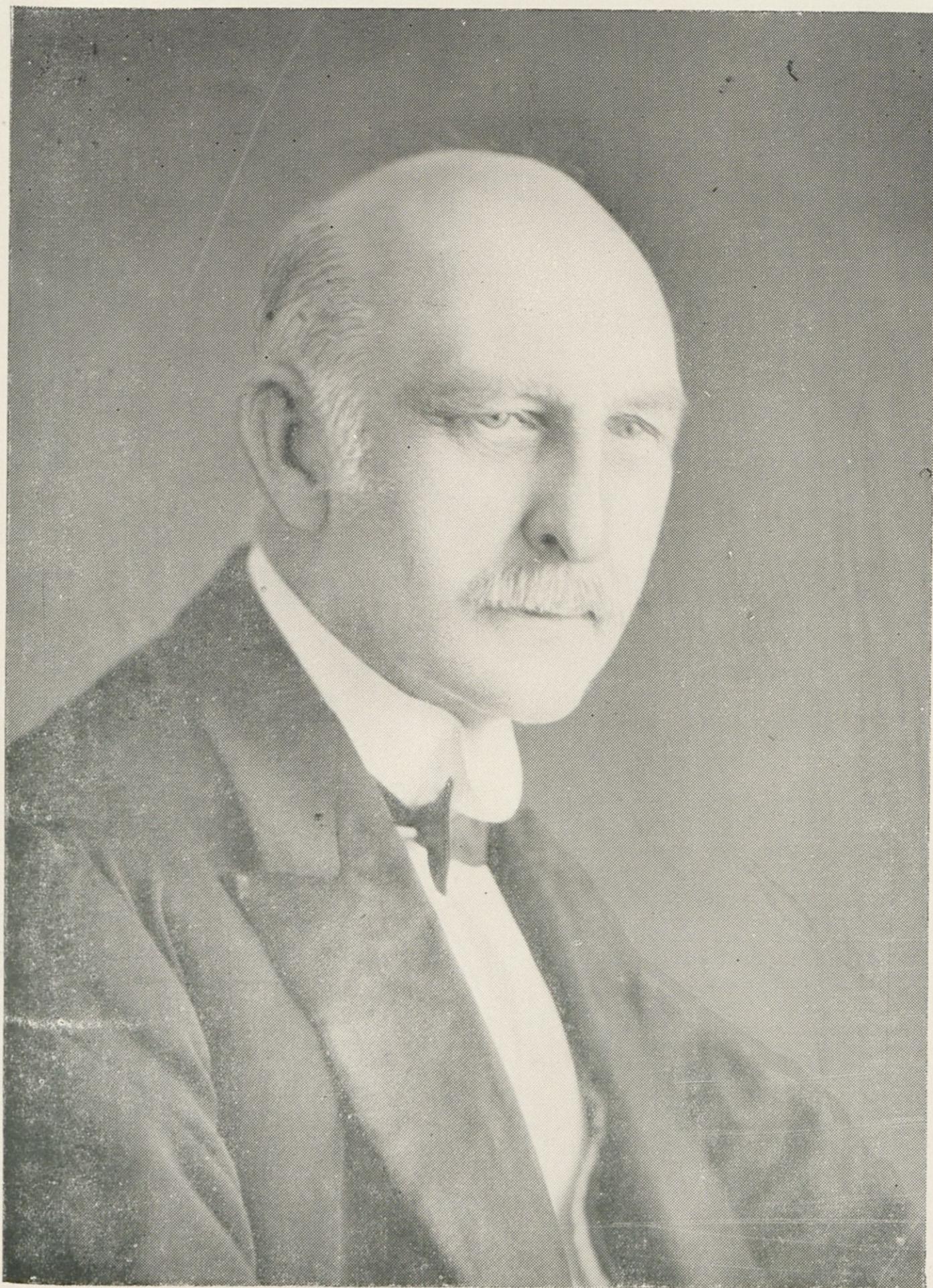
Nuair a neadúinseadh an lóircoil Náisiunta chámis an Dochtúir go Sailim mar leisighéas dó i nSaeóilge agus maraír Óllamh aip Súil-eolur. Sé glosaí agus allasgar na tveangaéas náisiunta ba ríocair len a tábairt ari ari go hÉireann. Ní raibh ré aét éinig bliaðana déag d'aoir nuair a bhi ré in a ball de Cumann buan-éorpa na Saeóilge. Ófúil móráin duaéallí óga don aoir rím agamh inioi a ríomaonear ari a bheit in a mbaille de Connacht na Saeóilge? Cé go raibh cleactaí mórt ag an Dochtúir, agus cruadó-obair dá réir rím, níor rtar ré ó bheit, agus ríomh-oibríusád aip ron na tveangaen. Rinneadh Lear Uaodháirán de Connacht na Saeóilge i Lonnaíon de ra mbliaðam 1896 agus Uaodháirán Connacht na Saeóilge i nÉirinn 1925-6.

Ír i Lonnaíon a bhi ré nuair a chuir ré amach Láimh-Leabhar na Saeóilge; agus ní mórto a ráid annpreo gur tuighe moladh mórt don leabhar ari a cheart amach dho. Ní raibh duine ari bhit do na Saeóil a chug níor mo molta dho ná mara chug an tábairt peadar. Tá go leor Saeóilgeoirí agus ríoláirí mairt agamh aip ron na hÉireann inioi a fuair a gceád coircéim aip aghaird ran teanga ón leabhar tábactaíodh rím.

So dlút tapéis rím aiprí ríomh ré go leor leabhar eile—mar fompla DROICHEAD ÁTHA LUAIN; an mórt DÍREACH; Tuait agus catair, ceacta cainne de an mhuinnteoibh; DAS SÓFRADÓ UÍ DOMHNAILL, UDÁCT AN STIOCAIRE, agus tulleád fór aét ní éimhíngim oppa anoir.

MICÉAL BREATHNAÍC.

Bí duaéallí óga, aip Corí Fáinnise, i Lonnaíon an trácht rím. Tá ainnm an fín bhi rím—Micéal Breathnac—i mbéal na Saeódeal aip ríodh an domhan, agus mar ari ír go bfuil, tá an éirí íomhneadh agus don éireandáin rím ag dul don Dochtúir Mac Énpí. Ní raibh Micéal i bprá i Lonnaíon mar Lear-Rúnaíre aip an gConnacht annamh, nuair a fachar don Dochtúir go raibh feidh na ríomhóníreacára ra mbuaéallí óga, agus chug an fín ré gac uile óir agus gac uile mórneacá dho an buaird rím a faochtaisail. Ba mórt aip fad an

An Dr. Séasán Ó Mac Éiní

A fuaim bár am an 14ao Áibreáin, 1930

éailteamair do litriúdeáct na Saeóilge bár fhiach
Uisceatnus.

Níos rítar vilpeacáit an Doctúra d'á láta nuair
a ghuab an bár uainn an Corr Fárrigeac ós, mar gur
éinig ré in Easair Sgúibhinni Mhíen:—CNOIC NA
nGÁBHA, SEILS IMEASS NÁ nALP AGUR TUILEASÓ NAC
DTIG LIOM ÁRPEAM. Sé an Doctúra a éinig vilpeacáit leir
an Scealmeacán bheag, atuaineac, a tóigíl ór ciom
uairge an Uisceatnus innar an Roinis Óear, Érin,
uairneac, ar imioll na Mara Tiar in a scoilteann
an ríspionóir ós.

NA COLÁISTOS SAEÓILGE.

Rinne an Doctúra obair tábhaetac freisin maroim
leir na Coláirtí Saeóilge. Bí go leor le déanam
aige le Coláirtí Táir Mic Ériog, Coláirtí an Spidéal
agur Coláirtí Láigean a éinig ar bun. Bí
ré mar uacáin an Coláirtí Láigean ar feadh
ceithe mbliaónam; bí ré ceithe bliadna eile i mbun
Coláirtí an Spidéal, agur rin gan an oipeas i rí cianós
muad do bhrabád ná do taipé i bheit aige ar a éint
oidhre ra Spidéal.

DÍAN-OBAIR.

Cén éaoi ar bhréidip leir an duine docht an méar
rin oibhre a déanam? Sin ceirt a éinig go leor d'á
éairíte oifha féin, agur ar dhoime eile, go mion agur
go minic. Bí riord aca go páib cleacád mór aige
mar Doctúra ríl, gan trácht ar a éirí oibhre ran
tolpcoit, agur níos tuisgeataip cé an éaoi ar bhréidip
le aon feair amháin an oipeas rin oibhre a déanam.

Níl riord ag aon duine deo cé méad a ríspioth ré
ra Sceilteamh SOLUS, IRISLEABHAR NA SAEÓILGE,
ra SCONNACHTAC, ra STOC, i U.C.S., i
mBÁNDHA, ra mBRÁINAR agur i BÉDÍNN an LÉ
mar gheall ar gur ríspioth ré níos minice faoi leas
annmeacá—Tír Fíochra, Deoparóe ó Lonnradh agur
Máire Ní Chathára, ná mar ríspioth ré ór ciom a amme
vifil féin.

Nuair a bhitó Sáéile uile duine eile ina cónála. Bhitó
reipean ag obair go cruaid. Cuailád me a
coleacáit, an Doctúra Pádraig Ó hAnnrí, a pád nac
nuaedád an Doctúra ar a leabhar ariamh rím an trí
a élos ar maroim—agur go minic níos deipeannaisé
ná rin—ar feadh na reacáit mbliaóna a éait ré fém
faoi caolaíc an tise aige i Lonnradh.

A TINNEAS AGUS A BÁS.

Ir beag duine nac mbfionn ar móir-iocairdeáct a
déanam ar uet áitneán don tróigt rin, agur ba mar
rin ag an Doctúra docht é, bír buaileadó bheoite é ra
Saimhriú reo caitte. Ir beag nac bfreatharé a pád
go páib ré tina ó Saimhriú na bliadna reo caitte go
dtí torcá na bliadna reo a bhríl muto inntre.

Bí ré ag dorpar an bár go minic le naoi mí, agur
ní bheag ná áitbhí a pád gurad i an aige agur an
Sceilteamh iongantaíc éípmac a fuair ré ón a céile
ionmhuin, ón mBándha Ní Óráin, agur ón Doctúra
Bairéar Ó Fealláin a comhí beo é ar feadh an am
rin.

Bí Dia, molad go deo leir, go han-mairt don
Doctúra, mar bionn Sé dtíb reo a bhitó go marit Ó. Ir
beag lá nac teagaó an Seágt Naomha, Saeódealach,
an tAertí Páirtílán Ó Cochláin do Cumann lóra éinig
éun cumaimeac a tábairt d'ó, agur éun Sáéile cabair
agur fuitaict eile atá ag an Eáglair le bponnadh ar
a clainn. Agur nuair a támis an bár éinig ar
deipeast bí ré péró, ullamh, éun an glaochád a
fheagairt agur gluaireadó leir go reilb na bhláitear.
Támis Sáéimh an bár éinig go moé ar maroim an
chéadhamh lá déag de aibhreas—an céad lá don
treacáin i níaoimh na mbliaónam.

NAOMH VINSONN DE PÓL.

Iao reo a páib ré do phoblóir aca a bhl aír a
nglúine le taobh na leabhar ina cheac. Éiméar Árt,
cuailamh iao a pád gur éinig corp an Doctúra
peictíúi Níaoimh Vinsonn de Pól i scuinnne dtíb. Ní
gan pád, mar aír níor an naomh foimhírute bí gnáoi
agur Sean aige ar na boict.

Ir iomád rin duine aca a phubail éinig a cheac le
bliadanta fada, agur níos leigear aon duine ariamh
imtheacáit follamh ón a bhorpar. Oífeadharé a pád le
fírinne mar tuibh aír file fada le Seágt na eile go
mba é.

“ An tUSAIRLÉ CÉADTEAC, Áluinn, tréimhse

DO SÉAILFADU DEOCH DON OCAIR SNEIGEAL,
BÍADÓ DÁ EASBAID, CÉ DONAOIR MARÍ RGÉAL E,
LP NAP ÓÚIN A DÓRÁR RÓIMH POÉIRÍO CÉADTA.”

TOBAR NA CARTANNACHTA.

Níl árpeam ná innpeacáit rgéal ar an méar a jinne
ré do na boict a b' dhoirte; agur níos bain ré pinginn
aírlamh ó aon duine a páib an taipgeadó gann aige.

Tír lá rím lá a bair éuaird ré éinig an Órbuidéal
le obriád a déanam ar tincéara docht a páib fáime
áitri ar a fúil. Éait ré d'á uair an élos leir an
obriád—ar fuair allur ag teacht anuair len a ghuaird—
agur ní d'óigíde aír b' é ná go mbeadh an feair docht
linn aír feair tamallín beag eile maraí an méar níjt
agur rpíseac a bain an obriád aicillíde rin ar a
éolann trá-lag. Anoir nuair atá ré imteigte uainn
ír eadó ir feictear do go leor go mba é chuirde na
péile agur cobair na Cartannachta é.

SOÍRÁID MÓR.

Níl páib i SCAIRTAIR na Scaillimhe le fada an lá
roíriúil éomhóna na éomhóna taincirtéad ír b' ag an
Doctúra.

Bí spreat agur uarai, rathóipí agur daibh, docht
agur nocht ann. Bí fuair le d'á fícheato rásairt, maraon
leir an Earrbog, i tTeac an Phobail, agur b' Teac an
Phobail féin bhrúste, tingte le dhoime a támis or
gáé áití éun a nuaibhron agur a mórbhóilír a tceardáint.
Ceapamh go mba Óear an máire dtíb reo a páib
leagan amháin na roíriúil faoi na gcuimhne, an Canón
Mac Siolla Sceannaig a bheit ag pád an airíunn ar
ron anam an Doctúra, agur go páib marí congantóirí
aige an Canón Ó Mórbháin agur an tAertí Maol-
fedaíl Mac Óráinn—cáitíe agur Saeóil-rásairt
vifil, vúchraetáca, fíearmaíca mar é féin, a chroíto taobh
le taobh agur gualainn le gualainn leir, go mion, minic
i gcait agur i ngleo-bhóirí ar ron na tíre agur na
teangan le bheir ír éinig bliadna fícheadó.

COMHEASMAÍC HO DTÍ AN SPRIUS.

Bí an Doctúra vilip, vúchraetáca, comheasmatáca go
dtí an rpíus. Ó'fág ré len údacht go scuinnfíde i
scónra ñáraíc e—cónra te ñáraí na hÉireann—gan
aon loimh, gan aon órnáit d'á laigad. Ó'fotuig ré
mar an scéadona go nuaedfaróe an fóirírpíubhinn a
gheannád, nó a tháinig, i nglan Saeóilge ar fcaid
ñáraí, agur marí an scéadona go mbeadh éadair te
déantúr na hÉireann marí lisionán leir na scónra.

Ir iomád rin duine a dubhaint leo fém nuair a
connaiceadair an cónra látoirí, teann, gan loimhí gan
órnáit do laigad, go mba rathairteach, tráchtairteach an
rúd é an Doctúra Seágt Pádraig Mac Énri a éinig
ra cónra ñáraí rin. Ba comháitá reartáca é, comháitá
vilpeacáta, comháitá vúchraetáir, comháitá do-lubdha do
treacáin agur do bheargna na nSaeódeal.

Céadraoin an bhrait do leagamh ran uairg é in
an ríolit nua in aice leir an mBándha Móir i bfigur
cúpla céad ríl don dtí a bhríl Pádraig Ó Conaire
cupa. Agur ír inr an dtí naonáca, beannuigte rin atá
riat aírlamh ag fanaid leir an airíunge.

PÁIDIR LEN ANAM.

Tá rúil agairn gur iomád rin Saeódeal a pácar
ar a ghláimh ór ciomhna na huairge, agur go n-abhróca ríad
an pátorí áluinn reo a céap a fíean-cáirte agur a
fíean-compánaí, an Canónaíc Ó Mórbháin, an lá a
tusaó an onóirí ádálaiceac don Doctúra:

“ A éairíte ionmhuine,” arra an Canónaíc ón
altóirí, (agur ba pollúrach ón a ghlór an tocht buailear
a támis ón a éoríde) lárírtar opairt ar uet bhrí
gcairteannáca gurde le hanam ári gcairte, an Doctúra
Seágt Pádraig Mac Énri ar a bhríl an t-airíunn
naonáca reo d'á éanadó

Lághaúsgaír ar a phiantaib
Méaduhsaír ar a ghlór
Soillse na bhláitear
Ir pádairc na Tríonóide
Só dtugáid Dia na tríoscáipe
Sán moill ar b' d'á anam
Agur do anamnaítear na bphíseán
Só léní do éanadó ríomáinn
Ar Slige na Fírinne.

Tomás ua Concheanainn.

Sainne Airtisid Ír Spáinn

(JULIO CAMBA).

Bionn ari mbaíamail do'n Spáinn buitte beag mearscaí ari utáir. Aí an scéad tul ríor, ní go eisinn atá aitne agaínn ari ari utáir: ní go baileas ari fad a fáigtear comhphomar eisip i fén agur ari sciumhne uifí. An é gur aitriú an Spáinn? Searo aitriúfainn go bfuil amarc agaínn uifí ari aitriú eisip go bfuil na rúile céaduña ari maltphato leagain. Cé hé a utas leir a bheit i n-airítear gur lagous, cuip i scár, aitriú na Spáinneac! "Na díalú-pín, bheatruiseann riad a bheit no-baioideá fadai lécáir. Daoine atá fíor-baioideá, cab fíaróige fíor-leitne oifí agur caint an éapráin.

"Agur tuige, fír éo baioideá leobhá, a bfuil ré éo fúrarta rin feairs a éipí oifí?" arra reipairéaideá aibí a' tul a' trilge liom.

Mlinig mé go cùramac vóth naac taom tobann taipil a bior i scéart aé caoi atá acu leir an raojal. Cuip mo compánae nome féin mé tuigint.

"Ó read o'eile," arra reipean fadai déiseadó, "ceal aifisio atá ari mhuinnitíp na Spáinne. . . ."

Agur éisod gur mear mé go hais iomarcá de leagan amach iníomháca ra bfuargaitl útan ari cláomh na tíse, le cumhgiúitacht cainte v'éigean com aontú gan agur gan aitmeáil [sin grandes escrupulos.]

"Sead. Sin é a bunáite. . . ."

"I mocht 'r vóth leagád rinn fém impeo na milliún dolair amach go mbead rioteán [rioteám:O], aitheir leat, ari do dhoine?"

"Sin é aitriúfainn. Ceapáinn go n-imteobhád na glórta gairbhá rin 'un ríotamhlaict' i n-áit a céile, agur naac bfuigseadó buitro na utábhaine an oipead rin de énáparáit [Lafgarád]. San focal fadai ná or a éionn, ré mo mear go n-aithíochád ríb anam na Spáinne. Iar gnáir, réipí nádúir, ó'r naac bfanfád na milliún ari fad i bpócaí ari bít ari leit. . . ."

Fíor bheagán aifisio atá ra Spáinn. Beagán agur beag-maitearach. An céad riopadóir a utas mé dolair vóth, níos ré ari agur bain re énile éapád ari le fumneamh ciocraí ari cláir an comhaimh [sobre el mostrador.] Bí me ari agairt mura mbuád aifisear a bheató ann, é bheit, ari a laigean, 'na motal tacanáit; nárae mura mb'eád, bhpreató an riopadóir oípm é. O'éipis leir an ríspóns: aé níos fáisig rin an riopadóir. Lé rún a bí géar milleadh, agur i mocht pléaróga ari a leabharó, o'fearád ré ari gacé éadán de'n dolair. Inrin cuipí ré ari eisip é agur ra neireadó cuairt ré i ngreim fiacal ann. Ba éapád go mbpreató gheim éo milleadh é; aé gnóthuig an dolair.

An Spáinn an tísip ír mó ra domhan a mbionn tábháct ra dolair. Bheit tall ari an dolair agur gá cuipí ari capaó go tapcúinteád ra mboro te go nglacfaid an feair fíearaitl é—ír rioléapí gur béal ari leit Spáinneac é. Dé an béal ari leit reo ní énipeann ari do éblí an dolair: fíearó a chuidísear ré leir. Silfeá go neireadó an té céirdéar ag cuip an dolair gá capaó:—"Seo dolair. A sceapann tú go bfuil aon níos níor uaire le dolair. Vá mbeann gan anam éalma fíúnta a bheit agam agur gan bualó ag cláonta faróibh uifí, leagáinn an dolair reo ari an mboro agur cùram an domhan oípm fadai, mar fán 'r naec mbpreatóidé é, nó—níos fíearó ná rin—go mbeadó ré ina láthair fén ag an bhpreatí fíearaitl éo comhádach agur vóth mbadó gníomh viaðaícta bheató i scéart. Dé i fíar uiom tréátra raojalta, agur ní bionn an uair atá le teaict a' déanam inniu vóth. A' bhpreatóid tú an dolair reo? Seo o'eile. . . ."

Tréip rin fanann an feair leir an reipairéil. Comháipéann ré na píoraí muada 'na gceann 'r 'na gceann agur cuimtear i bpóca go domhan i stáirge iad. . . .

Aifisear gann agur aifisear bhpreató. Fír le fiaothantair (fiaothantair): mná meata, plúcaid vit-fiaothairde oifí le bhpreató ná le fiaothairde fíreighe ari gnáir leobhá a ghníoraú. Iomarcá rasairt: iomarcá rasgoití. Meithealáid móra i n-eadan dominos agur a' dánra. Cuir na honóra; taibh; pléaracha agur bhpreató. Múrta de giosláid na mbpógs, de luéit violta taicéad lotraí, de giosóga agur bearta feara

An Chaoi a utábhainis na Róisailí go Saillim

Iní an am a hais Ri ari 'éinle éinigé i n-éiginn, ir i n-Saillim a bí Ri Connacáta ma comhurde. Bí an Ri i na feair docht agur bí a utábhainis locht ag baint leir fém. Bí vóth éapí ari comh móri agur nári bhpreatóir leir aon bhpóga físeal imp an tísip a bheató ríteach móri aige. Agur mar pin v'éigean vóth a bheit ag imteacht i na donnaí. Nárbh aitriúd an hais Ri a bheit ag imteacht ma donnaí, éeal bhpóga!

Níos mairt leir go bhpreató aon duine a éora móra agur vóth lúig rin, ní ceirgeadó ré amach ari an teaict aé corrí uair. Bí ré fém agur Ri na Spáinne an-móri le céile.

Iní an am rin, bí roiteadó leir an Spáinn ag teaict go Saillim le luéit earrurde lúacáin, aé ag teaict tás Ceann Léime bí, o'éipis gála agur an fíaróige agur báiteadó an roiteadó, aé támis an fíneann plán go Saillim. Nuairí a éuala an Ri céapó a o'éipis vóth, cuip ré ríseala aca a tul go vóth é agur éuair. Cuip ré éadairghe tím agur bhpóga agur énile ní ari feabhar oppa. Duibhaint ré léobh nuairí a bheató riad aé tul abhaile go scuireadó ré roiteadó léobh. Buidhaint lán trápta agur an-úitheadaí vóth. Duibhaint caiptíne na lúinge leir hais ari bít a teairí uairí ó Ri na Spáinne leitíp a cuip éinigé agur go dtiubhád ré fém aige i. Cumháis an Ri docht naac hais aon bhpóga aige, agur go mbuád mairt é a bheit anoir bhpóga a físeal ón Spáinn. Sgíobh ré an leitíp mairi leanar:

"A Ri óiliú na Spáinne:

Venn an-úitheadaí tiosot vóth scuireadá agam ré péipe vóth na bhpóga ir mó atá do tísip. Níl aon éeann ceapt imp an tísip reo"—agur marí rin vóth.

An Tád Treadb Déis!

Oínn ré an leitíp agur tús ré do caiptíne na lúinge i agur fíol leir vo'n Spáinn lár na báraí, aé nuairí a bí ré ari círtáil na Spáinne, o'éipis an gála agur an fíaróige agur fíneadh an leitíp ina poca. Milleadh curio vóth ríspónsóireadáct a bí innti agur milleadh an leitíp "b" den focal "bhpóga." Sé 'n hais a bí ann annpín:

"A Ri óiliú na Spáinne:

Venn an-úitheadaí tiosot vóth scuireadá ré péipe vóth ná "bhpóga" ir mó atá do tísip. . . ."

Nuairí a léigí Ri na Spáinne an leitíp, ní hais fíor aige beo na mairí cén fáid a hais Ri Connacáta ag iarráid na bhpógaí.

"Dáile," a bheit ré, "cuimhne mire aige iad, agur na cinn ir mearaí marí ní fíearí liomra ari an tísip reo iad."

Cuairt ré amach ari fíor na tíse ag cuairtú na bhpreatóid, ní gur tós ré amach ré péipe vóth na bhpógaí ir mó a hais coip vóth donaíct vóthanta aca. Tús ré leir iad, agur cuip ré ari bhpreató lúinge iad agur fíoladóir go Saillim. Támis riad go Saillim agur éuairdáir go vóth cuairt an Ríos. Cuipí Ri na Spáinne leitíp léobh ag Ri Connacáit agur reo é an hais a bí innti.

"A Ri óiliú Connacáit:

Fíaró mé do leitíp agur tás mé a' cuip agair na péipe 'bhpóga' rin a vóthair tás oípm." Bí Ri Connacáit ari buile agur i leabharó ré péipe bhpógs a chéad aige, ré an hais a támis aige ré péipe vóth na bhpógaí ir mó a bí ra Spáinn.

Bheató Saillim raibh ó bhpógaí ó fíomharaíce iad rin agur tás a mbunú éairí annpéo ó fíomh.

eibhlís ní Chádán,

An Chor-Uiscear,

An Ceathramha Ruád.

aí bun aca. Luéit ceoil ari bhpreató; daill, bacais agur luéit na píoraí.

Gan aitriúdar a bít, níos aitriú an Spáinn. Agur bhpreatóir nári aitriúseamair fém 'éan oípead.

bás le Éadan.

N.B.—An éailí rin ra gcead Stoc eile, fadai n-ap mbeid plán.—B. Le Éadan.

CANÁILTE

Canáilte (eiríse nō doibh-éclair) baintear úrárú ar:

(a.) Le earrasach nō le daonine t'iomcár.

(b.) Le uirge do leigean ar an talam, (leir an talam t'iomgráu).

(c.) Le uirge do tábait leir ar an talam, (an talam do t'iomró).

Na canáilte a minneadh ran Eíspáit, ran Inisla, ran Árima ḡa ra t'Sín, rin iad an éudo curio a bhfuil trácht le fágairt oiftear ra reanéar. Le uirge do leigean ar an talam a minneadh iñp na tionscail rín iad.

Canáilte le haigairt earrasach a tiomcár, bionn thí cineál acu rín ann:

1. Canáilte roip bailte móra tábaétaíca naé bhfuil abainn intreolta eacnama.

2. Canáilte roip ó dhá baile nō puinnte ar abann, (cúip i gceár, ar an tSionainn ag Beannáir, ag Mileac 7 ag Cill d'A Lúa), nō roip ó dhá abann.

3. Canáilte long, a bior a' dul roip ó dhá fáiríse (cúip i gceár, Canáil Suez nō Canáil Panama, nō ra trean-rtair, an canáil a seapar Eireann thí por Cnúic Athor mór dul ó go dtí an Spéisír ra mbliam a 480 R.C.), nō roip an fáiríse ḡa ionad eicín intíse (cúip i gceár, Canáil Iubair Cinn Trága, nō Canáil Manéuan Sarana).

Sí an PRANNIC an thí a bhfuil an cónur canáilte iñ feáir ran Eorpaí inti. (Peic AN STOC, Samhain, 1929). Tis le duine dul ó Navarri ar an tSéim, ón tSéim go Luigéen (Líón) ar an canáil ḡa annphín ar an Róidán go dtí an Muir Lápméalman. Nó tis le duine dul ó Vorphaoill ar an nÍsponne go Tállar, ḡa ar Tállar ar an gCanal du Mroí (Canáil an Deisceart) go Cetze ar Óráig na Leonan. Tá canáil freisin roip an Rian ḡa an Róidán.

An SEARMÁINN: ó tábla go bhfuil "a cion fém de Clár Mór na hEorpa" inti, (Peic "Tíreolaíreacht na hEorpa le Cartlín Nic Sabann, l. a 23), tá denír mairt inti le haigairt canáilte a déanamh. Ó tuairí gluaisear na h-áibneáca, an éuro iñ mó aca. Mar rím, roip riap a téirdear na canáilte. Tá canáil roip an Rian ḡa an Danóib, ceann eile roip an Ealb ḡa an Óraip ḡa an Biortula ar an taobh thí, ḡa roip an Ealb ḡa an Wérep ar an taobh thí. Tá canáil long, Canáil Caipé Wilhelmi, roip Cuan Ciel ḡa déal na hEilbe. Rinneadh é ra gcaoi náé mbeadh ar longaibh an tuigí ón Muir Baile go dtí an Muir Tuairí do déanamh taibh ar éorta na Danmairge, dealaítear fada contábhanteac. Roimh an gCogáidh Mór da Ciel píomionad cabláis na Seapmáinne le h-agairt na Mara Baile. Onnmuiuscheas im 7 earrasach uaéctaplainne ar an gCuan rím.

An TIR-FÓ-TUINN: tá mar a bheath lion canáil ar a fho. San Hollaínn tá a ó dhá oiftead míle de bhealaí uirge (áibneáca ḡa canáilte) ḡa atá de bheitibh iapann. (Peic "Tíreolaíreacht na hEorpa" le Cartlín Nic Sabann, l. a 21). Tá Amptaproam ceangailte leir an bfaíppige le ó dhá éanáil, an Canáil Héiseir ḡa Canáil na Mara Tuairí.

Mar tá le feiceáil ar an Léarsagáil, iñ giollaí go mór Canáil na Mara Tuairí. Rinneadh an ó dhá éanáil seo de bhearr an Zuyde Zee bheit no-éacol le Saltam móra do leigean irteac inti. Na canáilte iñ tábáétaíse ra mbheilg, an Canáil Campineac roip Antwerp ag déal Sputa Réim ḡa Liège; agur an canáil roip Brúis 7 Zeeburgse.

1 n-ALDAM tá tábáéit móra ra gCanáil Caledónac a déanar dealaí uirge tmearna Sae-dealtaíte na hálban ó Loé go Loé i nGleann Mór na hálban. Niop furth ó dear, i Sgoilt-gleann na hálban, tá canáil roip Sput Cluaróe ḡa Sput Fóirth. Tá canáil eile, ceann níor luig a ceanglaisear Loé Fyne leir na bfaíppige móraí tmearna Leitíne Cinn Tíre.

1 SASANNAD tá canáilte a ceanglaisear Sput Sábhainne, Sput Taimre, an Mepprey ḡa an Trent le céile tmearna Láip na tíre. Tá canáil long roip Leapóill ḡa Mancuan, catáip an éanáir.

Sin romplais de cónuraidh canáil na dtionsca eile. Mairidh le hÉirinn, níl an oiftead canáil ra thí ar

éor ar bit 7 ba éoir a bheit, iñ ní baintear an oiftead úrárú ḡa éoir ar bhealaí uirge na tíre.

Tá deir bheag le canáilte a déanamh ra talam freal atá i láip na hÉirinn. An taipé a baintear—7 a bainfí—ar canáiltib i nÉirinn iñ é reo é:—Sa gceád áit, éabhrócaidí leir an tráctáil, ó tábla sup raoinne canáil ná bóthair iapann le earrasach a tiomcár; ran dapá háit, éiomhócaítear píotais 7 talam bog.

San oíthead céad déag deaftuitiseadh canáilte a déanamh leir an dá éurpóir rím, ar nór na gcanáilte ran duitche i n-oifteap Sarana ar a dtugtar na Fenr. Is iñ na bliantaib 1730-1787 cumhaíte comhpair ar bun, na "Commissioners of Inland Navigation" (Comhpairnéisi Seoltóirpeácta Intíre) leir an obair rím a déanamh faoi usdápair páipíomháidí Saltua Baile Óca Cliat. Siad na Comhpairnéisi rím do bunús na canáilte atá ra thí anoir, 7' riad a minne an éuro iñ mó den feabhrú a minneadh ar na haibneácaib le haigairt reoltóirpeácta. 1 na díaró rím, cuigeadh na canáilte faoi píomháidí comhluéit píomháirpeáct. Déiríg leó go maic go dtí sup cuigeadh na bóthair iapann ar bun. (1 mbliain a 1834, 6 cuigeadh an éadat bóthair iapann ar bun i nÉirinn).

Sí an tSionainn (224 míle fad a círra) dealaítear mór uirge na hÉirinn. Is gnád topaigh airtí rím le canáilte na hÉirinn do luat. Ar an tSionainn fém tá canáilte seapá (fíréad topaigh an tpeácta reo) le i a déanamh intreolta ón bfaíppige go dtí uaéctar Loé Aileann (140 míle). Tá—nó bá—baint ag an tSionainn le phíomh-bealaí uirge na hÉirinn.

Roip Capa Uroma Rúirs 7 Loé Éirne tá Canáil Uatáid an Óta Mór. Line canáil seapá atá ann, 7 loéa beaga eacnama. Rinneadh é le linn an gorta. Ní pairí ré amach go no-mairt le haigairt tráctála. Ní baintear úrárú ar anoir. Thiomhúiseann ré talam bog, 7 tá reans ann go mbainfeadh úrárú ar fóir le haigairt bád aptola.

Ar Loé Éirne uaéctaraíte annphín, téirdéann canáil Uatáid go dtí an Abann Mór, a téirdear irteac i Loé neácaí. (Ní baintear úrárú, ar an gcuir den éanáil atá ó Cluain-Eoir ríap). Tá craobh den éanáil—Canáil Seoltóirpeácta Tíre Eogain—ón Abann Uatáid go dtí Oileán an Suait. Téirdéann Canáil Iubair Cinn Trága annphín ón mbanna uaéctaraíte (a téirdear irteac i Loé neácaí) go dtí Loé Cárplimne. Ar Iubair Cinn Trága go dtí Loé Cárplimne canáil long atá ann, le haigairt roiteac déag. Tá canáil eile—Canáil Abann an Lagáin—roip Loé n-Éacáe 7 Ába an Lagáin, ar a bhfuil déal feirfeach riutó.

Tá an ó dhá éanáil iñ furth i nÉirinn ag dul roip ón Sionainn go Baile Óca Cliat 1. an Canáil Riofáin (nó Canáil na Mroí) 7 an Canáil Mór (nó Canáil Láigeann). An Canáil Riofáin téirdéann iñ thí Muir Muadáin, Cill Coca, an Muileann Ceapá 7 Longport Uí Féagair. Cluain Dara i gCo. Longphúirt, ar an taobh ó tuairí de Loé Ríb an áit a téirdéann iñ thíteac ra tSionainn. Baintear rí anoir le Mór-Bóthair iapann an Deisceart 7 iñ beag an úrárú a baintear airtí.

An Canáil Mór iñ an éanáil iñ mó 7 iñ taipbheighe i nÉirinn 1. Ar Baile Óca Cliat go déal Óta na Sluaigh a téirdear rí, tmearna na Sionna. Téigean rí thí Dámgean ó bfaíppige 7 an Tulaé Mór 7 tmearna ar an tSionainn ag Ótachóta.

Dá míle ní mar rím ar an taobh ó tuairí de Béannáir na Sionna tá craobháca thí ag dul go dtí Náir na Rioch, Cádán Doire 7 Cill Dáigáin. Tá craobh móraí ag dul ar Baile Riobáirt i gCo. Cill Dara thí Mamártip Eimhín go dtí Ótachóta 7 iñ thíteac ra mBeannáir. (Ar an mBeannáir annphín tis le báid dul ar agairt go dtí Ceataírlac, Ror Mic Treadom 7 Port Láige). Téirdéann fo-éacanb ar Mamártip Eimhín go dtí Cill a' tSúdairíe 7 Móinté Muic.

Rinneadh iappácht canáil a déanamh roip Loé Mearga 7 Loé Coimh, ac t'ímtis an t-uirge airtí, de bhearr cloiche aon a bheit faoi. 1 gCúise Uatáid, tá canáil seapá roip an tSpairt Bán 7 an feabhar. 1 gCúise Muiríán tá canáil long roip Tráigíl 7 Cuan Fénit, oíct míle amach ón mbainfeadh úrárú, ar Cuan Tráigíl.

Mar dubhamar, ní baintear oiftead úrárú ar (An leas ar leas. a 7).

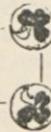
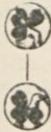
Duine aip bici a utseartuiseann "An Stoc" uairidh no aip thait leir fuaighe a chuir aip, rsgfiothaodh re as an Stiúichtóir.

Liam Ó Buacalla,
Colártó na hInse, Baile Átha Cliath.

Mariupi te ſac̄ aðóðar r̄smioðta a t̄erðear ra
þráipéap̄ cuiptear r̄séala as

TOMÁS Ó MÁILLE,
Coláirte na hOlraige, Saillim.

Τρίο αν υποστά 3/- για μελισσώδαιν.
 , , , , , , , , , , 1/6 για λειτουργώδαιν.

AN STOC

bealtaine, 1930.

bár an Dochtúra S. p. Mac
énní

"Fágðaró fæst na fláta fífe,
Fúmpa tamall te tasla maoitóte."

Ir beas a ríleamair, nuair a ríneadh Pádraig Ó Conaire & Conall Ceapnaí i gcluain na marbh, go mbeadh oíráinn a óul a' comhaiceam na h-anaeacham go soipriú agus. Dé tá "feasr na coiré caoile chuaide" dub-luaiteachéad i gcomhnúidé & mo léan séar! aon éar anáin leis an pláitíre rin, an páirtín i gcionn a ráite, & an liais rean-épíonna a cùibhearradh do náiriún atá in acaí an anama, locláninte na Beata, & meacan leom uasair a curt cnéádann. Náicí ar Connacht—ar Sáillim go h-áitírtu—atá an pláim malluigthe & an rmál a' coctú! O'mraigis Mícheál Úpheathnaí uaimh, San a inntreacáit ná a ájur in innre. Cailleadh an rsgiobhónóir clúiteamhail, Pádraig Ó Conaire, & an raoi eagsaí, Conall Ceapnaí & San ceáctar acas tais a mait. Agur cé gur ríleamair gurb iomda buille móré ra mbéim a bhí ron Dochtúir Áedo-eoluráid Seán p. Mac Enri, fóir fuathairgseach uaimh é an lá raoi Óige.

An Doctúir Mac Enri aí fluaig na marb! Teiris
marb o' amóig eargasca tár óeic mbliana fiéadó, a
léigtheoir. Círt leir an Doctúir Mac Enri a' baint
fotramán bhorthuigte ar an mbáppi-buaða—fotramán
a cloiread ar fud cnoc i nruinéice árpa
Ólnemacta ḥ a bísos ḥ a mórseal na míle duine ar
cobladh céantaé na neamh-fuime ḥ an "nóir-éuma-
liom." Sileadh go raibh Aileac-na-Riog ḥ Lóe Suí na
Riúipi aír orgaill; so raibh na mhs-féinniúidhe ḥ na príospí
a' faptú fleaghtácaí le a dul i nglacanar láim le
Sall. Agur cí néac bhacanar "a thousand pikes come
flashing, by the rising of the moon," o'airíseanar
na Riúipi fá scuaileann tóinn; éualamair a nglórta—
glórta dána dáraicta le h-air lag-bhíotarpeacáta
neamharde "Cuain an Béapla"—ar árpaón, ar íreán
t aír éompáin. Aindteon nápi léap tóinn "lí lann"
na laoč, ná na gaele spéime a' sunnce aí lúiseadh
liomha, éualamair topann ḥ topmán na n-árm, trum-
pléars na cnuaithe ḥ an mhotal, reacáit scineál faobhair,
dá éup aí meadógsa, ḥ clainne a' ríseadaí in a seúro
truaill. Seadh, ḥ éualamair bhuacha maoríde Læs a'
bhorthú Cú Culann, ḥ "Sráinne Máol ḥ a mile gar-
grídeac a' fuasgairt fám aí Sallair." Vi Connacht na
Saeólge aí bun, ḥ lá Eireipse Saeódeal aí fál! An
lá úd bí an Doctúir Mac Enri in a céann-peadáin
cata Saeódeal.

Acceana,

Ni "dámra ip tleáct a leáct do líonaó,
Ni "dámra ip eol a rceot do rcaorleao."

Tugadh an té i gceóna ó é, “teartar aip a chéadra:

ír leor óamra ríseab a baint annfeo 7 annriúin. Bí
ré i gcomhuitre “a’ treabád nó a tiomáint” do éirí
na Saeólse 7 na Saeóileachta. Ní raibh a’ dul roimh
é 7 róiléar a faoil, ac an Saeólse a feiceáil apá éalair
fábhala, 7 bí a phluóet aip; ní raibh coisgilt aige aip a

rparán, ná ceilteamar ar a phaoctar ná a phlámte leir an Scurpóin ñin a tadhairt i gceist. Ni phearaíte go leor eile é, a bhi rplannneushte rpleonraíte i gcuir na Saeölse tamall, ñ a u'fhuairais ar m'imeacáit amaire. Sreamuis rpleataip na h-óige vo'n Dochtúir go dtí lá a bháir. Agur aonair nuair is tig linn dreatnú riap ar a phaoil san ocl san ionadó, ná c'eactha an leas oibre a minne ré! Táid ná c' mbioibh ré a' rtiúráid na pluaigste ná a' bhrofta bhuighe ar Seomáiní—agur b'annamh é ñin—bhoibh ré a' rghinobád na "Motótaí," ná euroeacan eicín eile do luéit foisluma na Saeölse. Marpa mbioibh ré i mbun cleite a' reparaí cínt do cheangairt ar fhuinní, bhoibh ré a' ghríoraí Saeódeal vo'n árdoán. Ni phair leisge ná leomhrídeácht a' plé leir, aé doileán a' cupa taingse i mbeo ar ron na Saeölse. So dtuga Dia a luac ó!

Ba mór an luitseamar a bhí aigeán a ériodé le Coir-Fairnge. Cail an té naé mbeadh? Eirt le cláirpáil cannpáinéach cluiche faoilleán ón Ógfaidhse Vallej Tú a' dul tarp dhuítée móir na Ógfaidhse; nó feic an maoróimh báistíte a' caitheamh a dháirgeachta, lá deannaíteach gormhíodh in Éadan na h-Áitíne, nó leis do ríse éoir an "Báid cloíche" ag Baile an Tobair, 7 bheannuis aip óromaclaú na leice atá ríghíte le úr-deapa arbhíse na n-oiliúcháin le chúis céad déag bliain, 7 naé dtiocfa cion ó ériodé agad aip muta reo na nteangeáin ceann-turíse 7 na bpriobán rpionta! Dé éarú rraonádaíte Coir-Fairnge níos toimne ná rin i seipse an Dochtúra. Nárbh é an muta ba coitceannnta a labharatá an Saeoilse ann é, ag bunaú rímplí roineannta a mba teanga ó Ógfaidhse de feáidh nglúinte níchead dá rinnphí i! Nárbh iad rean-daoine 7 rean-éire Ógfaidhse, curio do na cártae ba tilte a bhí aip an toimne aige. Agur naé ann a bhí a fean-éire 7 a com-oibríseachtaí Mícheál Ógfaidhse cupta?

Agus meabhairíseann rín ó dhinn go mbaoí móír é ugaíc ag cion comaire an Dochtúra do'n gCíosóineoir ós, le na heo; go mbaoí móír a bhólár ag a dhúidhcean chroíde le linn a báir, go mbaoí tilip tian-treapmhaí a bhí rí dhá éumhine. Níl óráidh dhá dtuigeadh rí dhinn as Feirfeannaí Coir-Failliise, nac sciamhíseadh rí go cumardéamail ar a báir, agus nac raithníseadh rí rompla thíos linn. Tá dhíorthaí as Coir-Failliise ar Mícheál Óireachtas, agus amdeoin go bhfuil rí a' deanaim enuit i gceapáidh le ar cionn fiúe bliain, rí a teangea atá— agus a bheirdear le congnamh Dé—marí céad bliain failliis ag aer ós Coir-Failliise. Ni móide gur mísle a innreacht annreco doibh, agus b'férionn náisiún láisge a mbíonn ar an Dochtúir an níos rín a éloisteáil acu oifear, go dtáinig easgán nuasá do Chnoc na nIará—ráip-ráotar an Óireachtas—amaic le giorrú, agus é Seán P. Mac Enri a tóis lámh na cumaointe agus na h-eagairtóníseáeta ar a cionn.

"Sé aip níosúil Tíre áip rám go dtiocfaí ré rám ar aon
fóir go mbeadh rílúas raor Saeóilealaíc iompar uairgeanna
an tSá Éapáraí rím a fágóidear an tuairim úd fadó rám muta
céatona, an trácht aip "Teaghlach Éanna a leabhar."
So dtí rím, go mbaoi rám a fuan aphaon!

m. o. c.

coláiste na molaise, Gaillim.

Сүрәті Samara 1 15000

Béir Ó Cúppas Sámparó i nGaeóilge i gColáiste na hInse, Saillim i Mis an Láin i mbliana dóna.

Béiró Cúppair iomlána te fágair aip an h-aistíbaip
reo leanar:—

a. bun-ÉURSA A Baineas le eolairdeacht—
Cúro a i—Fíriocht Coitceannsta agus Meacaimic.
(General Physics and Mechanics)

(General Physics and Mechanics).
bun-ČURSA A BAMEAS LE TIȘEAS—
CUPA LĂZĂRESCĂ COZĂNEANĂ, 1500 LEI

Cúrtá i—Fíriocht Coiméantachas agus Tear.
(General Physics and Heat).
(Tá na Cúrrai reo úsogaíse ag Roinn an Oideáchair.)
SEANCHAS, RIOMHAIREACHT, TRÁCTAIL, TIRL.,
TÍREOL, AIRGHAECT, ATAILS, TÁIRGILS.

STARBUCK

RÚNAIRDE NA SCÚRSAÍ SAMRAIRÓ,
Coláiste na hInse, 1911.

Feir Connacht, 1930

Tá eudo mór den ríócaí agus den pírotiú déanta éana fém le h-aigáin Feire Connacht 1930, agus tá an Coirte an-trápta leis an ngócaú atá ar sád ruo. Tá sád oipeam i nGhaillimh páipiteáil pan obair agus a curiú go vilí ten a céile. Muise mbi comórtach iongantach, éifeacatach ann ar an bád, 7a. agus 8a. Meiteamh, ní ar luéit an Coirte a béal an milleán.

Toróca an Feir Dia h-Domhna agus ar Clár an lae rin tá Cuirim Ceoil. Déró Colm Ó Loélainn, M.A., Baile Átha Cliat, ann le amhrán na nuaime a carab agus déró Séamus Ó h-Adongura, Rí na bpiobairí, Baile Átha Cliat, ann feirfin, le comórtach píobaireacá t'fhuasait agus na píobairí riú! Ir fada le Saorán an Iarlaí go dtíge riad aphaon.

Dia Saorán, déró eudo te na comórtach atá ceaptha ionn Saeðealtaet ar bun. Ní éalúf aon duine a bhpil mear ar an nSaeðelge aige caint ir cónáit, riorgaí agus riompa Saeðelgeoirí óg na Saeðealtaet. An lá céadta thíallfai eudo te na comórtach Ceoil—piano rpl.

Dia Domhnach, déró tuairim'r 80 comórtach ar bun—Líchródeacáit Í Déaloridear, Labairt na Saeðelge, Rinne, 7 Ceol de chulte cíneál. Déró an cluice denriú den comórtach Liathróidhe Vinne ann an lá céadta.

TEASHTAS.

Seo an céad uair a féacadh le Tearbánatar a éup ar bun ag Feir Connacht. Tá eisíseach tair cionn leis an pojinn reo. Déró déantúir ar chulte éinse ra thír ann agus ír cinnle go dtairneóea an Tearbánatar leis an phlaig agus go bpolguitimeáctar ceaictanna maité foighinteáca ann. Déró an Tearbánatar ar forgsait sád lá.

Tá minnteach na h-olsgoile a curiú go piar pan obair feirfin. Déró an leabharlann ar forgsait agus na rean-rgribinni cuptá amach ar cónai ar pobair. Cuimheap ríor go h-athcumain agus go rímplíte ar na rgribinni reo. Déró na h-olsgoileann ar forgsait feirfin agus leisearcta rímplíte tarneamháca ar bun iontu.

CÓIMHAIRLE.

Slaear le iarratair le h-aigáin na gComórtach go dtí an 24a. den mi reo agus iarramair ar daone, atá a bhíte eisíteáil ar na comórtach, a scur iarratair a éup iarrteáil agus na Rúnaróidé gan moill.

TRAENACÁ.

Domnach na Feire, déró tráenacá speisealta go

Canáilté

(Ar lean. ó leat. a 5).

canáiltibh na hÉireann 7 ba éóir. An Canáil Mór, ám, déantair eudo mór tráctála uistí 7 ar na hainneachair —an tSionann 7 an Vearbá—ar a dtéirídeann bád na canáile. Téirídeann na bád go dtí tús éalaóphuirt (Baile Átha Cliat, Luimneac 7 Port Láirge) 7 go dtí caoga ír eungs de bairid móra. Capaill a bhorú agus ag tarrfaingt na mbád le linn ar n-áigé, aé airtola a déanann ar obair an aonair. Rinneadh tuairim ír tráig bád-gluairteán le Saorán, cinn móra 7 iao déanta te échuaibh a leabaró dómair.

Ir iomána buntáirte atá ag baint le canáiltibh te h-aigáin tráctála. Ir luaité na bhorú iarrann 7 ir luaité na loipí ná iao. (Mar rin fém ír luaité i bád na bád nua ná na rean-bád capaill. Má eisíteap earras ar Baile Átha Cliat ar an gcanáil Dia Luain, tig le rioparóir bairc cinnte aonair go mbíró riad aige i mbéal Átha na Sluaig Dia Céadaidh —rin dá lá le h-aigáin an turair). Ir luaité an tráin ná an loipí gan amhras, aé ír daonra feirfin. (Ir daonra mar ír mó an méad rípreactha a bhorú ag tearfáil le haigáin gluairpeacáta ar talam ná mar bhorú ag tearfáil le haigáin gluairpeacáta ar urse). Mar rin, ír feirfin na canáile ná na bhorú iarrann le haigáin earras a iomáin atá toirtteamáil 7 gan luac móra opta de héir a toirtte 7 naé call iao do thábairt go tapair go ceann círra. Sompláis o'earras eudo ríopti rin móin, dómair, gual, airtí, leann duib, bhráic, diúam 7 leorú raonra eile, bláthar le haigáin riúicre, riúiméint, tróigéan, 7ml. Buntáirte eile atá ra gcanáil, iománpurcáe na hearras ar bádailte ná dealac ar bhráic. Ir luighe an reanra a bhorú ann go mbírppi Slome, Spéicre 7 a Leitáro. Ir leor na puinní reo le tábaet na gcanáil a tearbáint—tábaet na gcanáil atá ann, 7 tábaet na gcanáil naé bhpil ann, fáraon, go fóill.

PÁDRAIS ERIC MAC FINN.

Saillim, ó Baile Átha Cliat, (7/6), Muileann Ceann, Baile Átha Luain, Déal Átha na Sluaig, Baile Lóca Riabáe, Baile Átha an Rioch, Clár Cloinne Murjur, agus An Clochán agus ó na rtáiriún beaga ar an mbealaé. Seoibh daomh atá a tigseacá ag an hFer Dia h-Domhna ná i agus Dia Saorán tarceáil ar leat-luacá ón mbócaí iarrann aé uisdearpar fáisail ó Rúnaróidé na Feire.

Tá sád eolur agus usdáil le fáisail ó Liam Ó Duacalla, Rúnaróidé ónóraí na Feire, Colaiste na h-olsgoile, Saillim.

m.

"SEARRBAILE" ARÍS!

An bhuairt tú an imleabhar a 4 1930? Muise bhuairt fáis agus láthraeac é.

Déaloridear: Airtí; Saoisín na Mac Léiginn; Dánta 7ml.

Toosa 7 Roasa Leigheóipeacáta. Luac 1/-.

Le fáisail i ngáe Siopa Leabhar ná ón mbainistéor, Searrbaile, Déal Átha na Sluaig.

TUIGARÓ BUR SEARDO ÁRACAIS DO'N CUMANN SAEÐEALAC IS FEARR

AN CUMANN IBERNACH INSIURALA TEO.

1 n-aigáin tóiteamh 7 coitcinnne.

Príomh-Oifig—48 7 49 Sráid an Dáma, Átha Cliac.

ná polasaite is iomláine te fáisail.

Feis Chonnacht

Gadh, 7adh agus 8adh MEITHIMH, 1930

i gColaiste na hIolsgoile, Gaillimh

OS CIOMH 100 COMÓRTAS AR AN GCLÁR. OS CIOMH LUACÁ £400 1 BPHURM DUAISEANNA. TAISDEÁNTAS MÓR O'EARRAIS SAEÐEALACA.

DÉRÓ IARSMALAINN, LEABHARLAINN 7 SAOTARLAINN SO LÉIM AN COLAISTE AR OSGAINT DON SLUAIG LE LINN NA FÉISE 7 LEISÉACHTA FEILEAMHNACA AR SIUBHLIONTU.

CLÁR 7 SÁD EOLUS ÓN RÚNAIDÉ,

Liam Ó Duacalla,

Colaiste na h-olsgoile,

Saillim.

TURASÍ SPEISEALTA GO DTÍN FEIS.

Διαπτίχη Ρωμαϊκή με Διαρμάδα

(Ar 1r. 1., v. 2, R.I.A.)

Seo duanairte a éirí Ruairí Ó Mac Diarmada le céile r̄a mbl. 1758. Sa r̄gsidhinn I.V., 2 R.I.A., atá ré. Ag billeoig 23a atá r̄e a' torraig. Filióeacht Séam Ó Siadhail, feap a thairi i ndeirneadh an reacmhád céad uáig 7 a fuair bár r̄a mbl. 1701, is mó atá ann. Tá beagán de curio fileadh eile fheirín r̄a leabhar agus mearsann Ruairí a déantair féin, uaireannta, iarrteach tríothú ma teannta rin, le na cí bhusil r̄e éagairtú a pháid, go minic, cé méadaí de a cum r̄e féin 7 cé méadaí a cum Séan Ó Siadhail. Ar ré Séan Ó Siadhail a cum a bhfuighim. Díonn "Máigírtí Ó Siadhail" nó "Máigírtí Ó Siadhail" cuimhneach r̄is i ndeirneadh na codaícheo. Bí curio de na píoraí i scloí ag Tóirna i nInniscleabhaí na Sævillge, uimpi. 13, 14, 15.

Tá duanta Larone freisin rá leabhar a éum Ruairí Ó Tuilleann acu a éum Seán Ó Shaodra. Is corpóirí suna mairgírtí rgoile a bhí i Ruairí, agus d'ócha guribh é a bhí i Seán Ó Shaodra comh maith. Ceapfaidh suna i Luighe Uí Easgra, Connacht Sligigh a bhí Ruairí. Tá piúra béalta rá leabhar—tionntóir ariamh Meadóin-Shaoilge ar feanóir Siol an Scéim, nó ar an Larain a éup Ruairí uirthi. Feap de Muintir Easgra a éum an duan Béalta, agus tá'n Béalta go mór dona.

Maitisp leir an bpíora “Tuirteadh na Saeóna” atá i dtúr an leabhair, tá ré gan éisíochnú ran tr. Tá ní bhuairt mé a dhéanamh i n-don leabhar eile.

Mairip le filítheáct Seán Uí Séadha, tá eudo-
te na duanta i leabhrá eile agus tugaim a n-ainmí
riúd ríof.

Tá feair amán i utrácht iŋ na duanta reo ag
cheap Ceannállán fheirín amhrán uó i. an Comhaileach
Mac Dónnchada.

Níl annreao fá látaip ac an téacs ac le congnáim
Ué, cuijfe mé nótaí ħ gluair leir amac annreao.
Déanaim ceaptú aq an leitpiú annreao ķ annriú
fheirín ac beiò an rean-leitpiú le feiceál aqí, aq

TUIREADH NA GAEÓILSE AGUS TEASDAS NA
RÉIMEANN

Do ghnioruigeadh an file oiftheagair foisluma Seán Óg Ó Séadha (o'n Réamhrach Reamhrá) go mórfórmóir do éirí an Tuiseadh do déanamh tábh ainn Tuisceadh na Saeólge agus Teaptar na hÉireann. Do bhí sé go bfuil teanga éomh oiftheagair rím ír an Saeólge fóinmeair, ní hé amháin ag Sallair, aict ag atáiceáda vísleap na Saeólge féin, mar atá na Saeól bunúraíoch neocé nac bfuil na nSaeól aict i n-ainnm amháin óir ní Saeóleal ceapt aomneac muna rsgniorba, leigeará agus muna dtuigeadh ré Saeól, aict mar tábh maoil San rsgéim na n-adairic, ní muiri ériann i lúibh go San toirta maireamhla áilne mar atá dual, trbl.

Mus̄ min doon Éigeanneá̄c do chéigear a teangairt
tíslír fén agus do tógsá̄r a iomball go huall-mhánað
go tionsca eile as foislum teangtaeá̄c coisgríseá̄c,
neoc atá fór anbriann anbriopraeá̄c ma béalta tíslír
fén amail aitheir Buchannan le Ríg Séamus .1. ag
so ruim na bhpocat aitheir ré ma litir éwige sur an
bhpocane: Tu vis omnium aliarum gentium res gestas
ad radicem scrutari et omnino domi perigrinare
(peregrinari ran tr) etc., iothón, atá tú leigte éum
beit fearaé forasra a ngsionma társamla cinnite
coisgríseá̄c aét fór a beit aineolaé ran mbaille .1.
in do teangairt tíslír fén.

Féadé marí imdeasparsgeas an t-úsgaist báran-tamail deas-mearva ro an ní móri oifróeags cumaetach agus fóir lán-foghluma i. ní Séamus faoi mis do bís as tréigean a Linguae óilip an Albuir-Saerlaid i nuaíl teanga arctiocha. Misim inmheasgáil Eipeannais do tréigior a Lingua maitheamail agus a luigior té teanga eile nómpe so cnuairí lé Seán Ó Saorla, lé Dochtúir Céitign agus le dhions do t-úsgaistí báran-tamail, ní áirithean iomad do phear-paontaib easlaire tréigsear fóir n bhfrainc, fóir n Spáinn,

fó'n Éadán (Éadáine, tr.) agus fó ériúca éasgráinna na hÉorpa ag rtaidéar agus ag fóglúim viaðaict agus reallramhaict (fóllra, tr.) tigear éugáinn abairle go bláthmáis reargáin amail nácaí níne do teilgear a fean-ériúceann ran ramhaois do agus do ériúear ériúceann nua ran ngeimhreaois air. Mar sin don dhunús éaillit a fean-cóta i. an t-áirimhás deas doon Sævölg do b'í thí buntáirde Labarta aca agus tógaí i n-áit bhrúsgári deas do teangealadh ná c'feasadh iad féin: ná sinne. Coinghío (i. coimhgeann riad) an pobul a nuaireáct oifí d'earbhair na Sævöilge ní ériúbhsaoilto an roirgéal ná na neite eile oifearáinnaíc ton ériúordúise ac' re bhráthra neamh-ghníomhaic, neamh-oifearáinnaíc ton ní air a mbid ag trácht, agus rin féin mar theora folá óna mbéal mar sin an tobar dá mba édirí 'bheit ag gnáit-feoicáu le teagars rubáilce agus ériúordúamhaict múéta taicta d'earbhair teangaí coitcónn na tíre i. an Sævöilge Liteartha. Cuipear an t-uigheas mar an scéánta inra réim-ro . . .

[Tá bearna ran tr. annpeo. Mar reo a leanar
ré ar billeoig 24a:]

Náir teárvoit (leg. tairteal) aét mír den tír aír aençor
Náir iéig i ir náir ríspioib ríor i nGaeóinns
Cambrensis, Camden agur Usherus,
Buchanan, Stanihurst is Boetius,
Do élaoró go raothraí a mbhéaga,
Muir ir follúraíc i nuaion-Ópollaíc a raothair.
Do minne Cambrensis Eversus an ní céadna
Seán a límpe ó Tuam an cléimeac,
Do éinig Céitign gan élaon na raothar,
Mórtaíc ir cródaíc a laechríde,
Na cata do fearnáid aír gáé aon énoc,
A bfoeglum a gcomróimin ra bfeile,
A n-earbhus ir ceallaíg na cléipe,
Iomad a naom ír lion a héigre,
Seancúp a huairle ruar tan a éir rin

SIR SÉAMUS WARE rír ná d'éanam
Do ríspioib i Larom rtaip na hÉireann,
Sáe gabáltar ip fearann a laeclarde,
Sáe manúptir ip talam a d'éanta,
Sáe osto vá ríruis forspóche i lÉigseann,
Sáe earfros ip talam a fíde,
Ir sáe siúiptír fuairi umhlurisgeáct i nÉire,
Do éimp COLGANUS do báruí sáe aon rtaip
I Larom a leabhar go sléarta,
San achrann san leatrom a dtéapna,
Mar beirt rput min naé caol 'r naé éasrom
Ag rileád go toiméin san tospánn a d'éanta.
Do ríspioib beataró Pádraig ip Colainn na Féile
Ip Urmisroe an nísg-dean naomhá;
Ir fada a bí tarpeal an élémis
Ap fead sáe pápriúise i bprionn-éláip Éibír
Níor fág cill ná tuait ná cuair san féacáin,
Beata a naomh 'r tison a élémis,
Na gabáltair 'r reacphán a fíme,
Seancúr, amhrá agus híme,
'S do éimseaoí gluair ap éimuar a fíotair
So mba móri a fíotair ó doir a céide,
A' ríspioibad riord go haor a laete.

Do éimpí Peter WALSH an teangeolaí tréiteach
1 rtais go maireáid i mbéarla,
Sábháltaí Papácalón an séao fír,
Clanna Neimheád 'ra scineadh tap a éir inn,
Fír Bóis na scols bfaobháid
Tuata Dé Ógáinn da hacsúinneadh Laochardóe
'S Clanna Míleád támair i dteip ari eisgin,
Mac Cuill, Mac Céadáit 'r Mac Shéime,
1 seart Tailltean le gairgead ná utóráinfeár.

Éibír Fionn, ín i gCíreasáin,
Is láim ari láim an reipeas fínnitó.
Do thíobh ari an phíosaéit a bhíreasáin.
Na thí píosaéna bí as na laeóparó,
Bánba mórbhá, Féola i gCíre
Lug a n-aonmeadaí ari talaí na Féinne.
Do ríomh go cumhra an t-úsdar cíearáin
Beata na piúchtí ríor gan cláonaí.
A hearbuis i gceannaéit a cléipe
Ó pádárais anall 'Súr an amhríb thíosanais
Ig do-bheir oileán na naomí ari Éirinn

Ír do lean i rtyl muri Óochtúir Céitíng.
Ír i gConnaéta bí an éireoécta déiseanaé
Bí cumaraé i dtuigre na Saeóilge
Do ériunnis san tuigre sáe raoctar
Ír do gsrútais na hústair go fíréamá:
Ruairí ó flaitbeartais rsatfáire an tEiginn,
Taós ó roduishe rsoluise tréiteac,
Ír Séan ó Sáora ná pártais aon rtais
I Larón i Sgoitís ná i mbéapla,
Raibín ceanntríom ná meamptum aerfa
Ná litri láimhe dárí tappanageadó i n-aon-both
Cíor ná not ná locht uirléist,
Ceann fá eite do céileadó an cléipeas,
Ná cónusgád litri e ap ron a céile.
Dubh-táin, fionn-táin 'r fíneasácar,
Do bí i bhoíur focal ag rsoradh sáe téarmá
Már Tréigir teann ná Eabhrá a fíréamá
Déapla teidróe, filidh e ap féine
Ír déapla gnátae atá epi feadéil na héimionn.

An Saeóilge

Ír fíor sun teanga aorfa an Saeóilge
Ó amhrí an tuig muri rsuir an fínniú,
Ír do éin a cumars an éireoécta ó céile.
Do bí Saeódeal Mac Eiteoir, fileoir tréiteac
Do éin rgoit rsatfáirí epi maeáire Sénair
Ír do fácthus amach an teangairí Saeóilge.
Do éin an truáil ap Connachtí mar an Scéadóna
Fíor na n-aerti fá Sairí Sáma,
An dá Rannageácht, Dreibhí 'r Sáma
Capbairne, Uroisneac, ip Rytémur,
Óglacáir leanar sáe airte san raoctar
Aict Uairne ip Amair caitreas a déanam.
Déimionna an dána nac áil epi aon cíor
Aómuro ip duain ip rduaim na raoctar
'S a Comád cumhra, rún na héigre.
Duain leanbardeáct, duain molta, duain péirote
Duain cumainn, duain treanáir san cláenáu
Duain deipró raoctar i gceái an tEiginn
Feartaí uirláir a mbi compráid róir éisriú
'S Maithna éarí amhrí an éasa.
Cíor cumhairs i scumas an traetair
Lárbáinnaéct síor i gceái an réma
Ír éinigeas daone . . . i n-éagair
Ír tógsáir boilg go boilg epi éadan
Oígam ainn an ois-fír do raocthas
Oígam coill corparáid ip craoibe
Oígam puine 'r oígam éanair,
Oígam labharca a gceantair uirléiseadó,
Ír oígam rúbalta ón usdair céadóna.

Níor éin rímeas epi raoictiú na héimionn,
Do bí ríaoi mórfóra cróda 'r tréiteac
Ír bponntaé ag pannaí na péile
Bí pláthair óir i gceái na Læcphairde
Óir epi éolts ip epi bóir na rséite.
Do bí sáe píosan liomha gléapta,
'S fleas óir fá bóir a céile.
Péaplas 'r orgair go brollach gléigeal
Síoda ip ríol go leor epi gaeáir
Ír bpróáil óir go bóir sáe réma

nóir na mbán

Ní carpin ná labhrána cléipe,
Ná fionra iarrain anaír i mbán-pann an éadais.
Ná hataí marí bheit epi caillig aerfa,
Ná ghuas tacaír i leabhará na céile,
Ná ag fiaódaé le Diarmait na Féinne,
Muri bheit geilt ón rseilp go a céile,
Aict raitín bñor ag caillí Saeóilge,
Seannmairge, cráibhceá, lán den péile
Cúiseanair nór na bñear epi rsair a n-éadais
Aict bñíroe rugadh go mnaois an Méipe
Ír do éin rí rímaéct san a rímaíl do déanam
Ír go mba éeapt do mnaois bheit fíor dá céile.
San cortuighe i n-ogsticé (?) fion ná taedháir
'S ó gheipe an rímaéta do rsap na méiríos,
Do bí fion go liomhaí ná Éiginn,
Tortá, go leor reola 'r éanlair,
Pláir go húr ag na fínniú

Bíor luingsior epi iméall sáe céile
Imirt eil ór epi borthair éadaim
Buaiball, orgáin 'r bunnán réire,
Aor dána agus cláirfeadé i n-aon-ghúc
Bíor fiaódaé a ndíamairí na rleáste
Ír ag maircuidéadé epi eacpharó gléapta,
Diállair órta ip ór i phéantaib,
Ír láraf óir fá bóir an tréama
Deirfis ór epi cíor epi tiochtá tréama
Do bí airmsead i ndírgéas-forr dá déanam,
Ír i n-áitib eile epi feadá na héigeanam,
Siúl falath tá an aicme go déiseanaé,
Sé an Dia bí an uairí rin an Dia céadóna.
Do bí na hois-fír a' foighinn tréite
Bí Coláirde i gCarpiol, i dTeamair epi Mag Sláetá.

Ír i n-áit Macá do beannais na cléipe
Ina páib Larón, Sgoitís ip Déapla
Teagairg ní agus olíseadó na héigre
Canóm ip feannmórí na cléipe
Sgoiláiní go leor éarí bóéna baoislair
I Muigéad fuair bóir epi raoifre
Ó táimh naomí párthaic go héiginn
Do éus leir éarí bóéna go leor cléipe
Ír do beannais an talam go naomha.

Sé Laogaire ba ní epi Éiginn,
Ír ní Muimhín an cumaraé aenáir
Mac Náefraoi epi fíol Éibhlí
Do glac bairteadó ip beannnaéct ó an éaplam
(.i. páitún).

Do bí teagairg na Larónne epi feadá Éigeanam
I n-óileán Mhara ra mbairte péirote
Oileán na naomí a rtyl go déiseanaé
Tré móráin díobh bheit liomha naomha
Ír ní talam go Catain Viéna
Naé bñaurí feapann le mainistreacá do déanam.
Ír teagairg na teangeala go raoctas
Do bí na ríaoite 'r raoirote na Saeóilge
Dá eui i gcumair 'r doibh fúdar an céim rin
Do bí rí liomha liomha ip aerfa
Do bí rí fíraic i n-eacáthá 'r i rséalta
I bpuilpí, i bñilrdeáct epi ag déapla.

Tá céad airgead rí reacé ag an Éigre,
Lé Dán Óigreac eip Laoráte do déanam.
Tomur riollai ip Cúl-uaim déiseanaé.
Ní fíraic i Larón ná i n-Bréigir,
Leat riaghlaic lé fíama na Saeóilge.
Maighean ag a bñul a raoibhneap déanta.
Níor éus 'r níor glac malairt téarma
I litri dári capaí an deacúsga céadóna
Dáim ná sáol le ríaoi don Éigre
Ní páib ag na hústair dubhráid ra péim rin
Do rsíobh san cláon epi Saeóilair
Aict uairle ip rduaim na tréimhseap.
Ní maighean aict aon ríona raoictiú céadóna,
Seán ó Sáora tá san érótip,
Mar Oírin liat i ndíaró na féinne
Ag eui ríona epi raoctar na bñéimint
'S aip a maithna san deapmat déanta.

Ó tá na Stapaí i Larón ra mbéapla
Béir na raoite dá gcaomhna i n-Saeóilge
Ír bñor an duair ag lúain na n-éigear
Tá fíor eia híad i n-iaitib Éigeanam.

Suirbhír sáe duine élinnfior mo téma
Cúiseadó Ríatej Nortej qui er in coelir
Le m'ánam do ríanaid na péine
Atá ro chroínaiscte ip finem feci.

Cúiseadó na Saeóilge.
Ruairí Mac Diarmada, 1758.
(Leanfar dó).

An DR. MAC ENRI.

Béarnameato, an mí reo, do léigteoirí "An Stuc" cíor de phríctíúr den Dochtúir Seásan P. Mac Énri. Támaro cinníte nac bñul Saeódeal ra thír, ná rna péigíum comhcheacá, nac taitneadh leir an comhcheacáin reo epi Leóman Corainte na Saeóilge, a bheit aige. Béir tuilleam cíopeanna le fágail, epi bñagán cortair, ó Stiúrtóir ónóraí "An Stuc."

Clúid Eošainín

A Cáitroe,

Tá an t-ád ó opainn rā deirfeadh agur tá a buriúdeachar ag dul do Úigírion.

Pórád a b' ari an mbaile reo reaetínam ó fom agur fuair Dearo cuirfeadh túl ann. Ba shéarpi an mhill ari éiríse ar an bpiora theabád a b' ré a déanam agur agair a tábait ar an teac.

Cait ré an tráchtóna rin ari agair an rsgatán agur é d'á bhearradh féin agur d'á ghlacadh féin. Bioró ré ag craiteao a' clóiginn agur as meangasadh leir féin i ngan fhor d'á féin agur mire tuar ran gclúro ag bheacáin anuar ari. 'Sé a b' rártá leir féin. Ba éorámair té San Noctáir é nuair a b' an roball tágáit ari a éadan agur ní feicfeá ac a d'á fhlil agur a fhion. Ni phub déal ari dit ari le roball bheag dán. Annpín toruig ré ag chónán nuair a b' ré d'á bhearradh féin. Déró náraí mar rin agam-ra fór agur cuimhe mé faobhar uictí le héill mar cuimheas Dearo.

AN BOSSÁ DUBLIN.

Síap leir ra reompa annpín agur évalamair é as daint an ghlac de'n dorcha móri dubh. Éadaeán an Domhnais a b' uair. Tug ré amair é agur toruig ari d'á rsguabád agur d'á óuataid ari a vitceall. B' mé féin ag cumhá ari na leitpeacá go léir a b' ra mborsa rin agur tugs mé cosáir do Úigírion. Ná habhradh éinne focal le carlin ari go deo. Rus rí ari rsguabád agur síap léití ra reompa rin agur i as rsguabád an uirláir, mar b' óis de, agur Dearo as meangasadh gáimhde d'á féin agur é ag cumhá ari an bprád agur ari an scóigrí bheag a bhead aige. Tugs rí éinle ceann de na leitpeacá léití!

AN OIFÍS.—DUAISEANNA.

Tug mé beart amáin de na leitpeacá reo do Colm le Léisead agur beart eile do Úigírion. Ó iñ iñ feair a tuisgear carliní, tugs muro leitpeacá na scailní vi.

B' éigin dom rin a déanaidh ná bhead muro deirfionnaid do'n Scoc an m' reo.

B' ré an-deacaip d'úinn fágair amach cé a b'feair i ngas rsguabád a' pinnneamair é.

Táimis go leor ari ari an taobh tóir de'n Connacht an t-am reo agur iñ ríomh ann stá an céad duair ag meap a luathá, go mionn, móri-móri má feiceann ré dul as eibhlís ní cuaise (peann).

DUAISEANNA DO MÍ AN AIBREÁIN.

(FAOI DUN 14 ULLAONÁ).

Eilidh Nic Cuaise, Baile Nua Úreacloch: Leabhar. Antoine Ó Deardhbáin, Dún Doirghe: Dáipe. Nollaig Ó Flann, Coill Úreac: Peann. Áine Ó Ceallaigh, Coill Úreac: Peann. Seán de Cnuic, Meatharadh: Dáipe.

Fuair mé leitpeacá marbh fheirín ó Áine Ó

bu ceart d'á sacaoidseoir
1 mbaile áta cliat
San aon arán do ceannach
ac

Aran
ui.
Chinneide

an t-aráin is fearr d'á
n'déantar.

124 go dtí 131 SRÁID PARNELL
Agur

bácais naomh pádraic,
baile áta cliat.

Sután—3141.

Trí Cíneál Martra

Tá thí cíneál martra ann, o'ole, a comháitair mar phionúr do d'aoine má fíoríodéann rí iad: báin-martra i ghlac-martra i dearg-martra. Iri an báin-martra do d'aoine nuair rsgar ríad ari ron Dé le gáidh juto a b'fhlil ghlac a b'fhlil, cé go b'fhlangairí tróigheas ari raothair thíos. Iri an ghlac-martra, o'ole, an uair rsgar rí le [duine le gáidh juto] d'á lán-toil féin, nó fhlangair raothair i bpeannair i [i n-laitheas]. Iri an dearg-martra, muire, chora i tsioigheal a fhlangs ari ron Chiaró, marb támha do na hárpaí ag vitciú d'aoine d'óibh i ag teagars reactha Dé. Agur tá na triú cíneál martra ro iarna peacáil a tuisgear faoi aitneise, a rsgar le n-a otoil, a feair ari-ros, i a tuisgear a b'fhlil i utóigheas ari raothair ari ron Chiaró.

Nua-Sæoileas rin atá ari an trean-Sæoileas atá ag lúluir ñocóinn ina leabhar: "A Historical Reader of Old Irish." Má "bionn blar ari an mbeagán" ir feapp san tada éup leir den éorí ro.

e. ó n.

"OR. JEKYLL AGUS MR. HYDE."

Iri ait an juto do "M. O. C." raothair an mairb a cíneál san aibhí a cainte a éup ríor d'úinn. Iri gnáthach le éinle bheirteamh an fiaóinuiré a rsgasadh i a meap a luathá, go mionn, móri-móri má feiceann ré aibhí a daorla innti rul ciúinair ré a bheirteamhíar; ac M. O. C. hui!—ná mairi fiaóinuiré ari-pean. Nil rin ceapt ná cónaí ná coitrom. D'á b'onaict duine tá juto eicint le cónaí ari a ron féin aige; i feair marb Connall Ceapnaí, go n'fheana Dia trócaire ari, ní pairb ré 'na Sæoileasóir é cailte iñ deir M. O. C. Nil aon duine agam san a lochtairgl bheaga féin—ná beag atá ríad ari éinle agam aic móri millteac, fáisíor—ac mair beag móri iad ní cónaí feair a lochtú marb gheall ortha, i móri-móri feair atá a déanamh cíneafóige, san an fiaóinuiré a luathá i a meap, agur an ceapt a rpaint ran áit i b'fhlil an locht aig an mbheirteamh ari.

e. ó n

Siolla Léit, Micheál Ó Nualláin, Máire Nic Coirdealba agur Maighréad Nic Aodháin.

AN MÍ SEO CUÍSAMH

Comháitair na mfora reo: Sgriosb ari éann ari reo:

1. Mo pháipíore féin.
2. An Sionnaí.
3. An ghlac-fíad.

Cuimhe ríb an reolád reo ari an leitir:

EOŠAINN NÓ N-EÁN,

An Stoc,
Coláirte na h-olcgoile,
Saillim.

CUMANN URRAIS
CHATHRACH,
BHAILE ATHA CLIATH.

4 SRÁID UACHTARAC UI CONAILL,
1 mbaile áta cliat.

Comhaimsear le Caireal na Rioch,
Comhaimsear le Teamhar na tortha
Comhaimsear le aon pléibh inar an ghearr
Cumann Urraíoch Cathrach Ót' Cliath
Connachtaí i nÉireann an t-áigéadair,
B'fhlil ag Seán buriú marb a bhearr,
Agur b'fhlil an t-ád ó opainn fearta,
Aicé eall a b'fhlil agamh arión.

Ná Dean Faillighe sa gCuis.

O GORMAIN AGUS A CHOMH.

CLÓDÓIRÍ I LUET DÍOLTA
PÁIPÉIR AGUS LEABRA

SRÁID NA SIOPAÍ, SAILLIM.

ÉADAIC SAEDEALAÍC ARI FEABHAR LE
FÁSÁIL Ó

PROINSIAS MAC DONNCHADHA
AGUS A CHOMH, I NGAILLIMH.

A éinle olútar i gcomhairde de
déantar na hÉireann a éinle 'un cinn.'

Nil aon triopra inar na cùis cùisí a b'fhlil
nior mó earrainde Saeðealaíc le fáasáil
ann ná ag

A. MOON, TEORANTA,
A tóilair cultaí feair, hataí wan i sac
aon troist éadaig feilear o'feair,
bean, ná páirte.

MORGONTA, ESLINTON,
I NGAILLIM.

